

Studijní cesta do Státního archivu ve Florencii

PhDr. Eva Gregorovičová

Služební cesta podniknutá v rámci mezistátní kulturní dohody uzavřené mezi Českou republikou a Itálií do Státního archivu ve Florencii (dále jen ASFi) se uskutečnila ve dnech 15. – 31. 7. 2008.

Studiem v ASFi jsem navázala na svůj předcházející výzkum, a to dlouhodobý průzkum vztahů mezi fondem Rodinný archiv toskánských Habsburků (dále jen RAT) a fondy Státního archivu ve Florencii, vzniklými v období panování členů sekundogenitury habsbursko – lotrinského rodu v Toskánsku v letech 1737 – 1859.

Tentokrát bylo více času věnováno i konzultacím s kolegy z ASFi z důvodu finalizace italských pomůcek fondových částí RAT (Petr Leopold, Mapy a plány), které byly sepsány během studijních cest do Národního archivu, podniknutých florentskými archiváři v uplynulých dvaceti letech v rámci kulturní dohody. Na vzniku pomůcek se nemalou měrou podílí i správkyňě fondu RAT dr. Eva Gregorovičová.

S florentskými kolegy tak byla projednávána příprava vydání tiskem italského inventáře inspekčních zpráv Petra Leopolda z let 1766 – 1790, které jsou uloženy v RAT a vyhotovení verze italského inventáře kartografického materiálu pražského toskánského souboru pro webové stránky ASFi.

Kromě toho byla velmi zajímavá a inspirativní jednání s dr. Francescou Klein, vedoucí studovny a úseku fotoreprodukcí a digitalizace ASFi, o projektech digitalizace ve florentském archivu a problematice spojené s uveřejňováním pomůcek na webu (např. zveřejnění listin fondu tzv. Diplomatico viz www.asfi.it). Mimo jiné je dr. Klein prezidentkou regionální sekce ANAI – což je obdoba naší České archivní společnosti. Informovala mě o činnosti této profesní společnosti archivářů. Pro představu mi předala sérii 18 svazeků tzv. Quaderni di Archimeetings, v nichž jsou ve velmi pěkné grafické úpravě představovány některé archivy nestátních institucí i soukromých původců. S touto pozoruhodnou iniciativou jsem pro inspiraci seznámila člena výboru ČASu Mgr. J. Kahudu.

Pobyt jsem, jako člen vědeckého výboru výstavy, využila k jednáním týkajícím se organizační přípravy prestižní výstavy „Sovrani nel giardino d'Europa. Pisa e i Lorena.“, na kterou Národní archiv zapůjčil 21 vzácných archiválií z RAT. Výstava se koná v prostorách Královského paláce v Pise a bude otevřena do 14. 12. 2008. Výstavu, ke které byl vydán obsáhlý katalog, si lze prohlédnout na www.pisailorena.it. Stala se totiž kulturní událostí roku 2008 nejen v Pise, či v toskánském regionu, ale vlastně i v celé Itálii.

Služební studijní cesta, jako obvykle po stránce různých jednání s pracovníky ASFi, přispěla především k prohloubení další účinné spolupráce při vydávání italských pomůcek k RAT. Kromě toho přinesla i řadu neocenitelných kontaktů, poznatků a zkušeností, které budou jako vždy využity při práci s Rodinným archivem toskánských Habsburků v Národním archivu. Především poskytují rozšíření znalostí o písemnostech toskánských zastupitelských úřadů, o relacích Petra Leopolda a dokumentaci Leopolda II. a zároveň přispívají k hlubšímu pochopení vazeb mezi sbírkami kartografického materiálu.

Získané poznatky jsou o to cennější a přínosnější, protože je lze okamžitě aplikovat při pořádacích pracích. Správkyňě fondu RAT se právě věnuje zpřístupňování fondových částí RAT Leopold II. a Mapy a plány.

V příštím roce tak, jak bylo stanoveno již v roce 2006, by mělo studium fondů v ASFi, vzhledem ke zpřístupňovacím pracím v RAT, pokračovat postupným studiem pomůcek florentského kartografického materiálu a dalších fondů jako např. „Imperiale e

Reale corte“ (S/43), „Consiglio di Reggenza“ (N/067, S/008) a „Consiglio di Stato“ (N/173 a S/011) důležitých pro pořádání RAT a tvorbu pomůcek.

Letošní výzkum fondů ve Státním archivu ve Florencii byl rozdělen na tři části. Jednak pokračoval studiem fondu „Segreteria e Ministero degli Affari Esteri 1814 – 1860“ (Sekretariát a Ministerstvo zahraničních věcí) pro porovnání souvislostí s dochovanou dokumentací toskánských zastupitelských úřadů se sídlem v Paříži, Vídni, Římě a Neapoli z let 1814 – 1873 v RAT. Z tohoto fondu bylo prostudováno celkem 7 filz a 3 protokoly.

V druhé části pobytu jsem prostudovala z fondu Asburgo – Lorena, Amministrazione centrale, filzu F. 98 důležitou pro zjištění okolností soustředování písemností z produkce členů vládnoucí habsbursko – lotrinské sekundogenitury v Toskánsku klasifikovaných v roce 1860 v rámci spisové rozluky po nuceném odchodu toskánských Habsburků z Florencie jako dokumenty soukromé povahy ve vile Montughi. Sledovala jsem dokumenty dokládající jejich převoz do Rakouska a Čech a z nich pak vytváření komplexu toskánského rodinného archivu.

Nakonec jsem se zaměřila na průzkum pomůcek ke sbírkám a fondům zahrnujícím kartografický materiál.

Několikaleté studium rozsáhlého florentského fondu Segreteria e Ministero degli Esteri lze nyní již uzavřít zjištěním, zatím jen všeobecným, které v budoucnu bude vyžadovat hlubší analýzu, že dokumentace v RAT, zvláště pro ambasádu v Paříži, je ucelenější než ve fondu Esteri ve Florencii, kde byly písemnosti v centrální registratuře ukládány dle příslušnosti do jiných oddělení či mnohdy byly k vyřízení postupovány na jiné úřady. Dále však je nutno s velkým politováním konstatovat, že díky uspořádání pražských legací podle tehdy pravidly přípustných chronologicko – numerických řad se úplně ztratil obsah písemností, které by mohly sloužit badatelům, kteří se věnují evropským dějinám, protože obsahují neocenitelné diplomatické materiály, smlouvy, tajné zprávy apod. o politické situaci v Evropě, především po napoleonských válkách i v období revolučních let 1848 - 1849.

Na základě celkového studia florentského fondu v konfrontaci s dokumentací toskánských legací v RAT jsem dospěla k názoru, že v budoucnu pro širší využití této fondové části by bylo vhodné přepracovat starý inventář tak, aby chronologicko – numerické řady byly nahrazeny registry obsahujícími věcné údaje o obsahu inventární jednotky. Jsou zde sice dochovány pomocné knihy, ale jsou neúplné a těžko se v nich badatel orientuje. I vyhledávání podle nich je obtížné. Přímo nekorespondují s inventárními čísly. Navíc jejich fyzický stav je dost špatný. Nasbírané poznatky během studia jsou neocenitelné. Proto hodnotím možnost studia florentského fondu pro pochopení dokumentace toskánských zastupitelských úřadů v RAT jako naprosto jednoznačně přínosné.

Příl.: Kartografický materiál ve Státním archivu ve Florencii

Vzhledem k probíhajícímu zpřístupňování map a plánů z Rodinného archivu toskánských Habsburků pokračoval letošní průzkum kartografického materiálu studiem dalších pomůcek k florentským fondům, které obsahují mapy a plány.

Stihla jsem prostudovat celkem 6 inventářů ke 2 fondům s kartografickým materiálem, které mají úzký vztah k mapám a plánům dochovaným v RAT, a to:

Catasto Lorenese 1776 – 1834, N/369

Jedná se o inventář katastrálních map vzniklých v době vlády toskánských Habsburků. Souvislost s toskánským kartografickým souborem je v tom, že řada map v RAT jsou buď přímo mapy katastrální, nebo alespoň byly vytvořeny na základě předloh katastrálních map.

Scrittoio delle Regie Possessioni

Jedná se o významný fond, jehož původce se zabýval administrací královských patrimonií a správou všech statků a budov. Kartografický materiál zde uložený, převážně plány panství, stavební dokumentace apod., velmi úzce koresponduje s obdobnou dokumentací v pražském kartografickém souboru RAT. Je to však fond se složitou strukturou a má i mnoho pomůcek registrujících mapy a plány. Soubor map a plánů Scrittoria je podchycen celkem ve 4 inventářích. Vzhledem ke složitosti bude nutno se při další studijní cestě k těmto inventářům vrátit, jak z důvodu identifikace jednotlivých pomůcek, tak pro detailnější rozbor obsahu map a plánů, aby bylo možno v úvodu budoucího inventáře RAT, Mapy a plány, odkázat přesněji na vzájemné vazby.

- **N/075 Scrittoio delle Regie Possessioni, 2 díly**
- **N/ 153 Indice delle piante esistenti nello Scrittoio delle Reale Possessioni fatto nell'anno MDCCLXXXX**
- **N/394 I° Piante dello Scrittoio delle regie Possessioni**
- **N/394 II° Repertorio alfabetico oggetti**
- **N/154 Piante topografiche delle Scrittoio delle regie Possessioni**

